

УДК 352.075(477.82-72)

DOI <https://doi.org/10.32782/2786-9385/2024-4-8>

СТАРОСТИНСЬКИЙ ОКРУГ ЛУЦЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

Панишко Галина Тарасівна,

кандидат історичних наук, доцент,
кафедра політології та публічного управління
Волинського національного університету імені Лесі Українки
ORCID ID: 0000-0002-8870-1543

Чебелюк Ірина Іванівна,

магістр другого року навчання спеціальності «Публічне управління»
кафедри політології та публічного управління
Волинського національного університету імені Лесі Українки

Старостинський округ – новітня складова процесу децентралізації, який є територією об'єднаної територіальної громади, утвореної відповідно до Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад». Старостинський округ утворюється відповідною сільською, селищною, міською радою у складі одного або декількох населених пунктів, на території якого проживає не менше п'ятисот жителів. Діяльність округу регламентується Положенням про старостинські округи. При утворенні старостинських округів враховуються історичні, природні, етнічні, культурні та інші чинники, що впливають на їх розвиток в частині соціально-економічних показників. До складу Луцької міської територіальної громади входить п'ять старостинських округів: Боголюбський, Жидичинський, Заборольський, Княгининівський, Прилуцький. Луцька міська територіальна громада є об'єднанням жителів сіл – 34 села, селищ – 1, міст – 1, що мають єдиний адміністративний центр – місто Луцьк. Старост затверджують на посаду сільські, селищні, міські ради за поданням відповідного сільського, селищного, міського голови. Староста є посадовою особою місцевого самоврядування та керується під час своєї діяльності Положенням про старосту, виконуючи певні повноваження, а також має певні права та обов'язки.

Ключові слова: законодавство України, старостинський округ, територіальна громада, Луцьк, міська рада, юридична особа, староста, Положення.

Panyshko Halyna, Chebeliuk Iryna. Starostyn district of the Lutsk city-territorial community

Starostinsky district is the newest component of the decentralization process, which is the territory of a united territorial community created in accordance with the Law of Ukraine "On voluntary unification of territorial communities". Starostinsky district is formed by the relevant village, settlement, city council consisting of one or several settlements, on the territory of which at least five hundred residents live. The activities of the district are regulated by the Regulation on Starostinsky districts. When forming starostinsky districts, historical, natural, ethnic, cultural and other factors influencing development in terms of socio-economic indicators are taken into account. The Lutsk urban territorial community includes five starostinsky districts: Bogolyubsky, Zhidichynsky, Zaborolsky, Knyagininovsky, Priluksky. Lutsk urban territorial society is an association of residents of villages – 34 villages, settlements – 1, cities – 1, having a single administrative center – the city of Lutsk. Village, settlement, city councils approve elders for their positions upon the recommendation of the relevant village, settlement, city mayor. The elder is an official of local government and is guided in his/her activities by the Regulation on the elder, exercising certain powers, and also has certain rights and obligations.

Key words: legislation of Ukraine, starostinsky district, territorial community, Lutsk, city council, legal entity, elder, Regulation.

В унітарній Україні у процесі децентралізації формування старостинських округів в об'єднаних територіальних громадах та повноваження старост як посадових осіб регламентується Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні» [1]. Старостинський округ визначено як частину території об'єднаної територіальної громади, утвореної відповідно до Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад», на якій розташовані один або декілька населених пунктів (сіл, селищ), крім адміністративного центру об'єднаної територіальної громади, на території якого проживає не менше 500 осіб, з метою забезпечення представництва інтересів жителів такого населеного пункту (населених пунктів) старостою [2]. При утворенні старостинських округів враховуються історичні, природні, етнічні, культурні та інші чинники, які впливають на соціально-економічний розвиток таких старостинських округів та відповідної територіальної громади. Старостинський округ з меншою кількістю населення може утворюватися радою у разі значної віддаленості населеного пункту, відсутності сполучення, неможливістю встановити точну кількість населення.

Пунктом 1 частиною 3 статті 26 Закону «Про добровільне об'єднання територіальних громад» визначено, що утворення старостинських округів відбувається виключно на пленарних засіданнях сільської, селищної, міської ради об'єднаної територіальної громади, утвореної відповідно до цього Закону [2]. Пунктом 1 ч. 3 ст. 26 затверджено Положення про старосту. Приймаючи рішення про старостинські округи, рада об'єднаної громади на своїй території відповідним рішенням призначає свого представника – старосту. При формуванні радою громади старостинських округів за відповідним чинним законодавством не заборонено вносити зміни в адміністративні межі функціонуючого того чи іншого старостинського округу. Також раді громади не заборонено переносити населені пункти (або їх частини) з одного старостинського округу в інший

без збільшення чи зменшення кількості таких округів. Рада громади може зменшувати кількість одиниць округів шляхом об'єднання деяких старостинських округів у території громади.

Рішення ради про утворення старостинських округів містить таку інформацію:

- найменування старостинських округів та їх центрів (найменування старостинського округу може бути похідним від найменування населеного пункту, визначеного його умовним центром);
- перелік населених пунктів, що входять до складу кожного старостинського округу;
- адреси адміністративних будівель, де знаходяться робочі місця старост.

Для кожного старостинського округу міська рада виготовляє відповідні печатки та штампи, які передаються відповідному старості або іншій відповідальній особі старостинського округу для використання. В старостинському окрузі окрім старости можуть функціонувати окремі структурні підрозділи міської ради, працювати закріплені працівники міської ради, організовуватись громадські та інші роботи тимчасового характеру [3].

З метою утворення, ліквідації, зміни території старостинських округів право вносити обгрунтовані пропозиції мають міський голова, секретар міської ради, депутати міської ради, постійні комісії міської ради, виконавчий комітет міської ради, загальні збори громадян. Утворення старостинського округу – це формування частини території, що є складовою частиною об'єднаної громади із сукупністю жителів одного чи декількох населених пунктів, яка потребує забезпечення представництва своїх інтересів старостою у виконавчих органах відповідної ради. Ліквідація старостинського округу – це повне припинення функціонування старостинського округу та виключення його з нормативних документів ради. Кількість старостинських округів чи їх територія можуть змінюватися радою нового скликання до затвердження на посаду старост [3].

Новою інституцією в Україні, яка з'явилась в результаті децентралізаційної реформи є інститут старости. Це посадова особа, що відповідає за активізацію громади та за комунікацію між владою і громадою села, покликана здійснювати функцію повноважного представника громади в межах старостинського округу. Відповідно до п. 1 ст. 5 та п. 4 ст. 54 Закону «Про місцеве самоврядування в Україні» староста здійснює ряд повноважень. Згідно з вказаним Законом, староста обирається жителями села, селища (сіл, селищ), розташованого на території відповідного старостинського округу, на основі загального, рівного, прямого виборчого права шляхом таємного голосування в порядку, визначеному законом і здійснював свої повноваження на постійній основі. Однак, норми Закону щодо виборності старост втратили чинність, а відповідно, повноваження та механізм призначення на посаду старост стали регламентуватися новими нормам [4].

Стаття 14-1 Закону вилучена законодавцем, нова стаття 54-1 присвячена саме старостам. Порядок організації роботи старости визначено у ч. 2 ст. 54-1 Закону «Про місцеве самоврядування в Україні» [1] та «Положенням про старосту» [2], яке кожна об'єднана територіальна громада має затвердити. Відповідно до ч. 5 ст. 54-1 вище означеного Закону при здійсненні наданих повноважень староста є відповідальний і підзвітний раді та підконтрольний сільському, селищному, міському голові. Староста не рідше одного разу на рік звітує про свою роботу перед радою, а на вимогу не менш як третини депутатів – у визначений радою термін. Законом визначено, що кандидатура на посаду старости затверджується сільською, селищною, міською радою на строк її повноважень за пропозицією відповідного сільського, селищного, міського голови. Також варто звернути увагу, що ч. 5 ст. 1 Закону передбачено, що постійні комісії ради попередньо розглядають кандидатури осіб, які пропонуються для погодження з радою та готуються висновки щодо них. За старостою закріплюється ста-

тус члена виконавчого комітету сільської, селищної, міської ради за посадою, і він працює в ньому на постійній основі (ч. 4 ст. 51 та ч. 2 ст. 54-1). Щодо порядку організації роботи старости, зазначено, що він регламентується не лише законодавством про місцеве самоврядування, але й Положенням про старосту, яке кожна об'єднана територіальна громада має затвердити.

Луцька міська територіальна громада складається з обласного адміністративного центру – міста Луцька та п'яти старостинських округів. Площа Луцької міської територіальної громади становить 38 257,43 га (382, 57 кв.км.). Старостинські округи Луцької міської територіальної громади:

1. Прилуцький старостинський округ
2. Боголюбський старостинський округ.
3. Жидичинський старостинський округ.
4. Заборольський старостинський округ.
5. Княгининівський старостинський округ.

Прилуцький старостинський округ був створений в результаті добровільного приєднання населених пунктів – сіл Прилуцьке, Дачне, Жабка, Сапогову Прилуцької сільської ради Ківерцівського району до територіальної громади міста Луцька у жовтні 2019 року.

На виконання Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» [2] та відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 13.05.2020 № 590-р «Про затвердження перспективного плану формування територій громад Волинської області» [6] до Луцької міської територіальної громади було приєднано Іванчицівську територіальну громаду (с. Боголюби, с. Богушівка, с. Тарасове, с. Іванчиці, с. Озденіж).

У зв'язку з набранням чинності Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розвитку інституту старост» від 14.07.2021 р. № 1687-IX [7], керуючись п. 61 ч. 1 ст. 276, статтею 54-1 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та з метою забезпечення гарантій місцевого самоврядування на території Луцької міської територіальної громади міською радою рішенням

від 27.10.2021 № 20/41 було утворено Боголюбський старостинський округ з центром у селі Боголюби (територія сіл Боголюби, Богушівка, Тарасове, Іванчиці, Озденіж) [8].

На виконання Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» та відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 13.05.202 № 590-р «Про затвердження перспективного плану формування територій громад Волинської області», до Луцької міської територіальної громади було приєднано Жидичинську територіальну громаду (с. Жидичин, с. Клепачів, с. Кульчин, с. Липляни, с. Небіжка, с. Озерце).

У зв'язку з набранням чинності Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розвитку інституту старост», керуючись п. 61 ч. 1 ст. 276, статтею 54-1 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та з метою забезпечення гарантій місцевого самоврядування на території Луцької міської територіальної громади міською радою рішенням від 27.10.2021 № 20/41 було утворено Жидичинський старостинський округ з центром у селі Жидичин.

На виконання Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» та відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 13.05.202 № 590-р «Про затвердження перспективного плану формування територій громад Волинської області», до Луцької міської територіальної громади було приєднано Заборольську територіальну громаду (с. Забороль, с. Антонівка, с. Великий Омеляник, с. Всеволодівка, с. Олександрівка, с. Городок, с. Одереди, с. Сьомаки, с. Шепель, с. Заболотці, с. Охотин).

У зв'язку з набранням чинності Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розвитку інституту старост», керуючись п. 61 ч. 1 ст. 276, статтею 54-1 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та з метою забезпечення гарантій місцевого самоврядування на території Луцької міської територіаль-

ної громади міською радою рішенням від 27.10.2021 № 20/41 було утворено Заборольський старостинський округ з центром у селі Забороль.

На виконання Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» та відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 13.05.202 № 590-р «Про затвердження перспективного плану формування територій громад Волинської області», до Луцької міської територіальної громади було приєднано Княгининівську територіальну громаду (с. Княгининок, с. Буків, с. Зміїнець, с. Милушин, с. Милуші, с. Моташівка, с. Сирники, с. Брище, смт. Рокині).

У зв'язку з набранням чинності Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розвитку інституту старост», керуючись п. 61 ч. 1 ст. 276, статтею 54-1 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та з метою забезпечення гарантій місцевого самоврядування на території Луцької міської територіальної громади міською радою рішенням від 27.10.2021 № 20/41 було утворено Княгининівський старостинський округ з центром у селі Княгининок.

Луцька міська рада установчими документами затвердила наступні положення:

1. Міська рада забезпечує жителів старостинських округів правами та гарантіями однаковими для всіх членів територіальної громади.

2. Розвиток населених пунктів, які увійшли до старостинських округів, відбувається рівномірно та затверджується місцевими програмами розвитку.

3. Для представлення інтересів жителів населених пунктів, які увійшли до складу територіальної громади, міська рада затверджує старосту у кожному старостинському окрузі.

4. Правовий статус старости, порядок його затвердження на посаду та припинення повноважень, його права та обов'язки, повноваження, відповідальність, порядок звітування та інші питання, пов'язані з діяльністю старости старостинського округу територіальної

громади визначаються Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні», Положенням, яке затверджується рішенням міської ради [9].

Луцька міська рада прийняла рішення від 27.10.2021 р. № 20/42 «Про затвердження Положення про старосту старостинського округу Луцької міської територіальної громади». Даним Положенням визначений механізм затвердження старости, його правовий статус, повноваження, обов'язки, права, підзвітність, підконтрольність та відповідальність. Правовою основою діяльності старости є Конституція України, закони України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про службу в органах місцевого самоврядування», інші акти законодавства України, рішення міської ради та це Положення. Староста не може бути депутатом будь-якої ради, суміщати свою службу діяльність з іншою посадою, в тому числі на громадських засадах, займатися іншою оплачуваною (крім викладацької, наукової і творчої діяльності, медичної практики, інструкторської та суддівської практики із спорту) або підприємницькою діяльністю. На старосту поширюються обмеження, визначені Законом України «Про запобігання корупції» [10]. Староста дотримується режиму роботи, правил внутрішнього трудового розпорядку, діловодства, встановлених Луцькою міською радою. Інформаційне, матеріально-технічне та фінансове забезпечення старости здійснюється Луцькою міською радою. Діяльність старости фінансується за рахунок бюджету Луцької міської територіальної громади [5].

Староста затверджується Луцькою міською радою на строк її повноважень за пропозицією міського голови, що вно-

ситься за результатами громадського обговорення (громадських слухань, зборів громадян, інших форм консультацій з громадськістю), проведеного у межах відповідного старостинського округу. На час тимчасової відсутності старости (тимчасова непрацездатність, відпустка тощо) його обов'язки в частині координації роботи покладаються на старосту іншого старостинського округу Луцької міської територіальної громади згідно з розпорядженням міського голови.

При здійсненні наданих повноважень староста є відповідальним і підзвітним Луцькій міській раді та підконтрольним Луцькому міському голові. Староста може бути притягнений до цивільної, адміністративної та кримінальної відповідальності за неналежне виконання посадових обов'язків у порядку, передбаченому чинним законодавством [9].

Отже, після завершення адміністративно-територіальної реформи в Україні, для забезпечення гарантій місцевого самоврядування на території Луцької міської територіальної громади, на виконання Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розвитку інституту старост» міською радою було прийняте рішення від 27.10.2021 р. № 20/41 «Про утворення Жидичинського, Боголюбського, Княгининівського, Заборольського старостинських округів Луцької міської територіальної громади». А також рішенням міської ради від 27.10.2021 р. № 20/42 «Про затвердження положення про старосту старостинського округу Луцької міської територіальної громади» визначено статус старости, його функціональні обов'язки, повноваження та відповідальність.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05. 1997 р. № 280/97-ВР.
2. Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» від 05.02.2015 р. № 157-VII.
3. Луцька міська рада. Офіційний сайт. *Старостинські округи*. URL: <https://www.lutskrada.gov.ua/pages/pryiednani-hromady>
4. Готра В. В., Ковач А. Я. Вплив процесу децентралізації на розвиток сільських територій. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка»*. 2021. № 1 (57). С. 30–37.
5. Рішення Луцької міської ради від 27.10 2021 р. № 20/42 «Про затвердження Положення про старосту старостинського округу Луцької міської територіальної громади».

6. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 13.05.2020 № 590-р «Про затвердження перспективного плану формування територій громад Волинської області».
7. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розвитку інституту старост» від 14.07.2021 р. № 1638-IX.
8. Рішення Луцької міської ради від 27.10.2021 № 20/41 «Про утворення Жидичинського, Боголюбського, Княгининівського, Заборольського старостинських округів Луцької міської територіальної громади».
9. Луцька міська рада. Офіційний сайт. URL: <https://www.lutskrada.gov.ua/>
10. Закон України «Про запобігання корупції» від 14.10.2014 р. № 1700-VII.

REFERENCES:

1. Zakon Ukrainy "Pro mistseve samovriaduvannia v Ukraini" vid 21.05.1997 r. № 280/97-VR (1997). [in Ukrainian].
2. Zakon Ukrainy "Pro dobrovilne obiednannia terytorialnykh hromad" vid 05.02.2015 r. № 157-VII (2015) [in Ukrainian].
3. Lutska miska rada (2024). Starostynski okruhy [Starostinsk districts]. Retrieved from: <https://www.lutskrada.gov.ua/pages/pryiednani-hromady> [in Ukrainian].
4. Hotra V. V., Kovach A. Ya. (2021). Vplyv protsesu detsentralizatsii na rozvytok silskykh terytorii [The impact of the decentralization process on the development of rural areas]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Seriiia "Ekonomika"*. № 1 (57). S. 30–37 [in Ukrainian].
5. Rishennia Lutskoi miskoi rady vid 27.10 2021 r. № 20/42 "Pro zatverdzhennia Polozhennia pro starostu starostynskoho okruhu Lutskoi miskoi terytorialnoi hromady" (2021) [in Ukrainian].
6. Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 13.05.2020 № 590-r "Pro zatverdzhennia perspektyvnoho planu formuvannia terytorii hromad Volynskoi oblasti" (2020) [in Ukrainian].
7. Zakon Ukrainy "Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo rozvytku instytutu starost" vid 14.07.2021 r. № 1638-IX (2021) [in Ukrainian].
8. Rishennia Lutskoi miskoi rady vid 27.10.2021 № 20/41 "Pro utvorennia Zhydychynskoho, Boholiubskoho, Kniaghynynivskoho, Zaborolskoho starostynskykh okruhiv Lutskoi miskoi terytorialnoi hromady" (2021) [in Ukrainian].
9. Lutska miska rada (2024). Ofitsiinyi sait [Official site]. Retrieved from: <https://www.lutskrada.gov.ua/> [in Ukrainian].
10. Zakon Ukrainy "Pro zapobihannia koruptsii" vid 14.10.2014 r. № 1700-VII (2014) [in Ukrainian].